Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

7. november 2024*

Eelotsusetaotlus – Tarbijakaitse – Direktiiv 93/13/EMÜ – Artikli 7 lõige 1 – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes – Liikmesriigi kohtu volitused ja kohustused – Esimene õiguskaitsevahend, mille tarbija esitab kaupleja asukohajärgsesse kohtusse advokaadi abita, ja ilma, et see tarbija osaleks kohtuistungil – Teine õiguskaitsevahend, mille tarbija esitab oma elukoha kohtusse advokaadi abiga – Kohtuotsuse seadusjõud – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 – Tarbija tõhus kohtulik kaitse

Kohtuasjas C-178/23,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunalul Specializat Mureşi (Mureș erikohus, Rumeenia) 3. detsembri 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 21. märtsil 2023, menetluses

ERB New Europe Funding II

versus

YI,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: üheksanda koja president N. Jääskinen (ettekandja) kaheksanda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud M. Gavalec ja Z. Csehi,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– ERB New Europe Funding II, esindaja: *avocată* A. M. Lefter,

– Rumeenia valitsus, esindajad: M. Chicu ja E. Gane,

– Tšehhi valitsus, esindajad: S. Šindelková, M. Smolek ja J. Vláčil,

* Kohtumenetluse keel: rumeenia.

– Euroopa Komisjon, esindajad: A. Biolan ja N. Ruiz García,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikli 7 lõiget 1, kahekümne kolmandat põhjendust ja tõhususe põhimõtet.

2 Taotlus on esitatud inkassofirma ERB New Europe Funding II (edaspidi „ERB“) ja tarbija YI vahelises kohtuvaidluses selle üle, et teatavad krediidilepingu tingimused on ebaõiglased.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 93/13 kahekümne kolmandas ja kahekümne neljandas põhjenduses on märgitud:

„isikutel ja organisatsioonidel, kui nendel on liikmesriigi õigusaktide alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, peaks olema võimalus tarbijalepingute üldtingimuste, kuid eelkõige ebaõiglaste tingimuste suhtes algatada menetlusi kas kohtus või haldusasutustes, kes on pädevad kaebuste üle otsustama või asjaomaseid kohtumenetlusi algatama; see võimalus ei tähenda siiski üldtingimuste eelnevat kontrollimist eri majandusharudes;

liikmesriikide kohtutel või haldusasutustel peavad olema piisavad ja tõhusad vahendid, et ebaõiglaste tingimuste seadmist tarbijalepingutes takistada, […]“.

4 Direktiivi artikli 7 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.“

Rumeenia õigus

Seadus nr 193/2000 ebaõiglaste tingimuste kohta kaupleja ja tarbija vahel sõlmitud lepingutes

5 6. novembri 2000. aasta seaduse nr 193/2000 ebaõiglaste tingimuste kohta kaupleja ja tarbija vahel sõlmitud lepingutes (Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori) (uuesti avaldatud *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 543, 3.8.2012) artiklis 1 on ette nähtud:

„1. Kaupleja ja tarbija vahel kauba müümiseks või teenuste osutamiseks sõlmitud lepingu tingimused peavad olema selged, üheti mõistetavad ning ilma erialateadmisteta arusaadavad.

2. Lepingutingimuse tõlgendamisel tekkinud kahtlust tuleb tõlgendada tarbija kasuks.

3. Kauplejatel on keelatud lisada tarbijatega sõlmitud lepingutesse ebaõiglasi lepingutingimusi."

6 Seaduse artikli 4 lõikes 1 on sätestatud:

„Lepingutingimus, mida ei ole tarbijaga eraldi kokku lepitud, loetakse ebaõiglaseks, kui see tekitab vastuolus heausksuse nõudega üksi või koos lepingu muude tingimustega lepingupoolte õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat."

7 Seaduse artiklis 6 on sätestatud:

„Lepingus sisalduvad ebaõiglased tingimused, mis on tuvastatud kas isiklikult või seaduses selleks volitatud asutuste vahendusel, ei too tarbija suhtes kaasa õiguslikke tagajärgi ja tarbija vastava nõusoleku olemasolu korral jääb leping pooltele siduvaks vaid siis, kui see saab kehtida ka ilma ebaõiglaste tingimusteta."

Seadus nr 134/2010, millega kehtestatakse tsiviilkohtumenetluse seadustik

8 1. juuli 2010. aasta seaduse nr 134/2010, millega kehtestatakse tsiviilkohtumenetluse seadustik (Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă) (uuesti avaldatud *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 247, 10.4.2015) artiklis 431 „Kohtuotsuse seadusjõu tagajärjed" on ette nähtud:

„1. Kellegi üle ei või kohut mõista kaks korda samas õiguslikus seisundis, samal alusel ja seoses sama esemega.

2. Kumbki pool võib tugineda kohtuotsuse seadusjõule teises vaidluses, kui see seadusjõud on viimati nimetatud vaidluse lahendamise seisukohast asjakohane."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

9 YI sõlmis tarbijana 25. juulil 2007 krediidiasutusega Bancpost S.A. București krediidilepingu.

10 YI esitas 10. mail 2018 ilma advokaadi abita kaupleja asukohajärgsele kohtule Judecătoria Sectorului 2 Bucureștile (Bukaresti 2. piirkonna esimese astme kohus, Rumeenia) hagi (edaspidi „esimene kohtumenetlus"), milles palus tuvastada, et selle lepingu teatavad tingimused on ebaõiglased. Hagi, mis puudutas nimetatud lepingu tingimusi, mis käsitlevad krediidi avamise ja

haldamise tasusid, kaupleja ühepoolset õigust muuta lepingujärgseid intressimäärasid, komisjonitasusid ja muid krediidikulusid ning ennetähtaegse tagasimaksmise tasu, oli esitatud inkassofirma ERB vastu, kellele oli loovutatud sellest lepingust tulenev nõue.

11 Kõnealune kohus jättis 26. novembri 2018. aasta otsusega, mille pooltele kättetoimetamise kuupäev ei ole teada, selle hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata (edaspidi „esimene kohtuotsus“). Kohtuotsus jõustus, kuna YI ei esitanud selle peale apellatsioonkaebust.

12 YI esitas 14. augustil 2019 volitatud advokaadi kaudu hagi Judecătoria Sighișoarale (Sighișoara esimese astme kohus, Rumeenia) (edaspidi „teine kohtumenetlus“). Hagi esitati sama kostja vastu nagu esimeses kohtumenetluses, ning see puudutas suures osas samu lepingutingimusi, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 10. Täpsemalt olid vaidluse all lepingutingimused, mis puudutasid krediidi avamise ja krediidi igakuise haldamise tasusid ning krediidikulukuse aastamäära.

13 Kõnealune kohus rahuldas selle hagi 5. detsembri 2019. aasta otsusega.

14 ERB esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Tribunalul Specializat Mureșile (Mureși erikohus, Rumeenia). Eelotsusetaotluse esitanud kohus nõustus 6. aprilli 2021. aasta otsuses krediidi haldamise tasu puudutavate ERB väidetega, kinnitades samas, et muud käesoleva kohtuotsuse punktis 12 nimetatud lepingutingimused on ebaõiglased.

15 Kuna nimetatud kohus ei võtnud seisukohta esimese kohtuotsuse seadusjõu küsimuses, esitas ERB samale kohtule erakorralise teistmiskaebuse. Kaebuses tugineti väitele, et apellatsioonikohus ei analüüsinud ERB viidatud menetluslikku vastuväidet kohtuotsuse seadusjõu kohta.

16 Selle erakorralise kaebuse raames kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus selles, kuidas tuleb kaaluda tarbija õigusi ja kohtuotsuse seadusjõu põhimõtet. Ta täpsustab, et tema käsutuses oleva teabe põhjal näib, et esimeses kohtumenetluses, kus YI-d ei abistanud advokaat, ei olnud YI-l vajalikke teadmisi, et kaitsta oma õigusi, mis tulenevad tarbijaid kaitsvatest õigusnormidest. Seetõttu pöördus YI kaupleja asukohajärgse kohtu poole, kuigi ta oleks võinud pöörduda oma elukohajärgsesse pädevasse kohtusse. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib lisaks, et tarbija ei osalenud Judecătoria Sectorului 2 Bucureștis (Bukaresti 2. piirkonna esimese astme kohus) toimunud kohtuistungil ning alates sellest, kui teda abistas advokaat, on kaks kohut suures osas leidnud, et kõnealused lepingutingimused on ebaõiglased.

17 Neil asjaoludel otsustas Tribunalul Specializat Mureș (Mureși erikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi 93/13 artikli 7 lõiget 1, võttes eelkõige arvesse selle direktiivi kahekümne kolmandat põhjendust ja tõhususe põhimõtet, tuleb tõlgendada nii, et see ei välista riigisisese kohtu võimalust kontrollida kaupleja ja tarbija vahel sõlmitud lepingus ette nähtud tingimuste võimalikku ebaõiglust – isegi kui neid kahtlusi on varem kontrollinud mõni teine riigisisene kohus esimese astme kohtumenetluses, mille algatas tarbija, kes ei osalenud vastaval kohtuinstungil ja keda advokaat ei ole nõuetekohaselt abistanud või esindanud, ning et need lükati tagasi kohtuotsusega, mida tarbija ei ole vaidlustanud ja mis on seega riigisiseses menetlusõiguses omandanud seadusjõu (*res judicata*) – juhul, kui kohtuasja konkreetsetest asjaoludest ilmneb usutavalt ja põhjendatult, et kõnealune tarbija ei kasutanud eespool nimetatud esimeses kohtumenetluses õiguskaitsevahendit oma piiratud teadmiste või teabe tõttu?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

Vastuvõetavus

18 Ühelt poolt väidab ERB oma kirjalikes seisukohtades, et Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuse esitamine ei ole vajalik ega otstarbekas, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimus puudutab peamiselt kohtuotsuse seadusjõu korda Rumeenia tsiviilkohtumenetlusõiguses, mitte liidu õiguses.

19 Teiselt poolt märgib Rumeenia valitsus oma kirjalikes seisukohtades ilma sõnaselgelt vastuvõetamatuse vastuväidet esitamata, et eelotsusetaotlusest ei nähtu selgelt, kas esimeses ja teises kohtumenetluses analüüsitud lepingutingimused on identsed. Kui need tingimused oleksid erinevad, ei oleks kohtuotsuse seadusjõu põhimõte käesoleval juhul kohaldatav.

20 Vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale on üksnes asja menetleval ja selle lahendamise eest vastutaval liikmesriigi kohtul õigus kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsusetaotluse vajalikkust asjas otsuse tegemiseks kui ka nende küsimuste asjakohasust, mis ta Euroopa Kohtule esitab ja mille asjasse puutuvust eeldatakse. Seega, kui esitatud küsimus puudutab liidu õigusnormi tõlgendamist või kehtivust, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud vastama, välja arvatud juhul, kui on ilmne, et taotletud tõlgendamine ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada faktilised või õiguslikud asjaolud, mis on vajalikud nimetatud küsimusele tarviliku vastuse andmiseks (27. aprilli 2023. aasta kohtuotsus AxFina Hungary, C-705/21, EU:C:2023:352, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

21 Samuti on selge, et ELTL artiklis 267 sätestatud menetluses, mis põhineb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete selgel eristamisel, on ainult liikmesriigi kohus pädev tõlgendama ja kohaldama liikmesriigi õigusnorme, samas kui Euroopa Kohus on pädev otsustama üksnes liidu õigusnormide tõlgenduse või kehtivuse üle, lähtudes faktilistest asjaoludest, mille liikmesriigi kohus on talle esitanud (27. aprilli 2023. aasta kohtuotsus AxFina Hungary, C-705/21, EU:C:2023:352, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).

22 Mis puudutab ERB argumente, siis piisab, kui märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma eelotsuse küsimusega Euroopa Kohtul vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 20 viidatud kohtupraktikas esitatud nõuetele tõlgendada direktiivi 93/13 ja tõhususe põhimõtet. Lisaks nähtub eelotsusetaotluses esitatud teabest selgelt, et see liidu õiguse tõlgendamise küsimus on eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarvilik, et ta saaks kindlaks teha, kas direktiivi 93/13 alusel on lubatud niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas kõrvale kalduda kohtuotsuse seadusjõu põhimõttest.

23 Mis puudutab Rumeenia valitsuse kahtlusi seoses kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte kohaldatavusega põhikohtuasjas, siis tuleb märkida, et vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 21 viidatud kohtupraktikale on lõppastmes üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne hinnata, kas ja mil määral on esimeses ja teises kohtumenetluses analüüsitud lepingutingimused identsed.

24 Kuna eelotsusetaotluste vastuvõetavuse kontroll piirdub käesoleva kohtuotsuse punktis 20 nimetatud nõuete ilmselge rikkumisega ning kuna Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust ei nähtu ilmselgelt, et neid nõudeid ei ole käesoleval juhul järgitud, ei saa sellest, et nende kahe menetluse raames analüüsitud lepingutingimused ei ole võib-olla täielikult identsed, järeldada, et eelotsusetaotlus on vastuvõetamatu.

25 Sellest tulenevalt on eelotsuse küsimus vastuvõetav.

Sisulised küsimused

26 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel tema menetluses olev kohtuasi lahendada. Seda arvestades tuleb Euroopa Kohtul talle esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastada. Ka võib Euroopa Kohus arvesse võtta neid liidu õigusnorme, millele liikmesriigi kohus ei ole oma küsimuses viidanud (30. mai 2024. aasta kohtuotsus Raiffeisen Bank, C-176/23, EU:C:2024:443, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Euroopa Kohtu ülesanne on tuletada eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud aspektide kogumist ja eelkõige eelotsusetaotluse põhjendustest need liidu õiguse aspektid, mida on vaidluse eset silmas pidades vaja tõlgendada (30. mai 2024. aasta kohtuotsus Raiffeisen Bank, C-176/23, EU:C:2024:443, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

28 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud peamiselt küsimus, kas esimese kohtumenetluse konkreetne kulgemine on direktiiviga 93/13 kooskõlas, ning seetõttu küsimus, kas selle menetluse toimumise viisi arvestades võib liikmesriigi teine kohus esimese kohtulahendi seadusjõust hoolimata hiljem kontrollida, ega selle otsuse esemeks olevad lepingutingimused pole ebaõiglased. Mis puudutab esimest menetlust, siis märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus eelkõige, et tarbija valis oma hagi esitamise kohaks kaupleja asukoha, teda ei abistanud selle menetluse ajal advokaat, ta ei osalenud kohtuistungil ja ta ei esitanud esimese kohtuotsuse peale õigel ajal apellatsioonkaebust.

29 Seega tuleb asuda seisukohale, et oma ainsa küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 artikli 7 lõiget 1 tuleb selle direktiivi kahekümne neljandat põhjendust, tõhususe põhimõtet ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 47 arvestades tõlgendada nii, et see paneb riigisisesele kohtule kohustuse kontrollida, ega kaupleja ja tarbija vahel sõlmitud lepingu tingimused pole ebaõiglased, kui neid tingimusi on juba kontrollinud teine riigisisene kohus, kelle lahend on omandanud seadusjõu, ning kui selles esimeses kohtus ei abistanud tarbijat advokaat, tarbija ei osalenud kohtuistungil ega kasutanud oma teadmiste või teabe piiratuse tõttu tema käsutuses olevat õiguskaitsevahendit.

30 Kõigepealt tuleb märkida, et arvestades tarbijate kaitse aluseks oleva avaliku huvi laadi ja tähtsust, kohustab direktiiv 93/13 nähtuvalt selle artikli 7 lõikest 1 koostoimes kahekümne neljanda põhjendusega liikmesriike sätestama piisavad ja tõhusad vahendid, „et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mille müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad“ (9. aprilli 2024. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska (jõustunud kohtuotsusega lõpetatud asja teistmine), C-582/21, EU:C:2024:282, punkt 73 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Selles kontekstis tuleb märkida, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei ole liidu õigusega ühtlustatud menetlusi, mida kohaldatakse lepingutingimuse võimaliku ebaõigluse kontrollimise suhtes, mistõttu need kuuluvad vastavalt liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõttele liikmesriikide õiguskorda, kuid seda siiski tingimusel, et need vastavad võrdväärsuse põhimõttele ja tõhususe põhimõttele (9. aprilli 2024. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska (jõustunud kohtuotsusega lõpetatud asja teistmine), C-582/21, EU:C:2024:282, punkt 74 ja seal viidatud kohtupraktika).

32 Selle kohta on Euroopa Kohus juba rõhutanud, et kohtuotsuse seadusjõu põhimõttel on suur tähtsus nii liidu õiguskorras kui ka riigisisestes õiguskordades. Selleks et tagada nii õiguse ja õigussuhete stabiilsus kui ka korrakohane õigusemõistmine, on nimelt oluline, et kohtulahendeid, mis on jõustunud pärast olemasolevate edasikaebevõimaluste ammendamist või selleks ette nähtud tähtaegade möödumist, ei oleks enam võimalik vaidlustada (9. aprilli 2024. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska (jõustunud kohtuotsusega lõpetatud asja teistmine), C-582/21, EU:C:2024:282, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

33 Sellest lähtuvalt ei kohusta liidu õigus üldjuhul liikmesriigi kohut jätma kohaldamata riigisiseseid menetlusnorme, mis omistavad kohtulahendile seadusjõu, ja seda isegi siis, kui see võimaldaks heastada liidu õigusega vastuolus oleva riigisisese olukorra (9. aprilli 2024. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska (jõustunud kohtuotsusega lõpetatud asja teistmine), C-582/21, EU:C:2024:282, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Võrdväärsuse põhimõttest ja tõhususe põhimõttest tulenevate nõuete järgimist analüüsides tuleb arvesse võtta asjasse puutuvate õigusnormide kohta menetluses tervikuna, menetluse kulgu ja õigusnormide eripära liikmesriigi eri kohtutes (9. aprilli 2024. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska (jõustunud kohtuotsusega lõpetatud asja teistmine), C-582/21, EU:C:2024:282, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

35 Seega, kui kohaldatavad riigisisesed menetlusnormid võimaldavad liikmesriigi kohtul teatavatel tingimustel muuta lahendit, millel on kohtuotsuse seadusjõud, et viia olukord liikmesriigi õigusega kooskõlla, tuleb võrdväärsuse põhimõttest ja tõhususe põhimõttest lähtudes nende tingimuste täidetuse korral seda võimalust eelistada, et taastada vaidlusaluse olukorra kooskõla liidu õigusega (9. aprilli 2024. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska (jõustunud kohtuotsusega lõpetatud asja teistmine), C-582/21, EU:C:2024:282, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).

36 Seoses konkreetsemalt eelotsuse küsimuses ainsana viidatud tõhususe põhimõttest tulenevate nõuetega tuleb rõhutada, et liikmesriikide kohustus tagada isikutele tõhusad liidu õigusest tulenevad õigused tähendab eelkõige direktiivist 93/13 tulenevate õiguste puhul tõhusa kohtuliku kaitse nõuet, mida on korratud selle direktiivi artikli 7 lõikes 1 ja samuti tunnustatud harta artiklis 47. See nõue kehtib eelkõige nende menetlusnormide suhtes, mis puudutavad hagisid, milles õigussubjektid tuginevad liidu õigusest tulenevatele õigustele (9. aprilli 2024. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska (jõustunud kohtuotsusega lõpetatud asja teistmine), C-582/21, EU:C:2024:282, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika).

37 Käesoleval juhul on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kahtlused peamiselt selles osas, kas esimese kohtumenetluse konkreetne kulg – mitte asjasse puutuvad riigisisesed õigusnormid – on kooskõlas direktiiviga 93/13. Nimelt ei viita eelotsusetaotluses ükski asjaolu sellele, et kohaldatavad riigisisesed õigusnormid, mis puudutavad kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte rakendamise tingimusi hagide puhul, mille tarbijad on esitanud ebaõiglaste lepingutingimuste tuvastamise nõudes, ei ole kooskõlas tõhususe põhimõttega, sest need muudavad

direktiiviga 93/13 tarbijatele antava kaitse kohaldamise võimatuks või ülemäära raskeks või kahjustavad muul põhjusel direktiivi 93/13 soovitavat toimet, kuid seda peab siiski kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

38 Sellega seoses tuleb märkida, et liikmesriigi kohtu kohustust kontrollida omal algatusel, ega lepingutingimused pole ebaõiglased, õigustab direktiiviga 93/13 tarbijatele tagatud kaitse aluseks oleva avaliku huvi olemus ja tähtsus, mistõttu ei oleks võimalik tagada lepingutingimuste võimaliku ebaõiglase laadi tõhusat kontrolli, nagu nõuab direktiiv 93/13, kui kohtuotsuse seadusjõud oleks kohtulahenditel, millest ei nähtu, et selline kontroll on toimunud (17. mai 2022. aasta kohtuotsus Ibercaja Banco, C-600/19, EU:C:2022:394, punkt 50).

39 Seevastu tuleb tõdeda, et see kaitse oleks tagatud juhul, kui liikmesriigi kohus jõuaks põhikohtuasjas järeldusele, et esimeses kohtumenetluses kontrollis pädev kohus, ega asjaomase lepingu tingimused pole ebaõiglased, ja et selle kontrolli käigus, mida on vähemalt kokkuvõtlikult põhjendatud, ei ilmnenud ebaõiglaste tingimuste olemasolu, ning et tarbijat on nõuetekohaselt teavitatud sellest, et kui ta ei esita apellatsioonkaebust riigisiseses õiguses sätestatud tähtaja jooksul, aegub tema õigus tugineda hiljem nende tingimuste võimalikule ebaõiglasele laadile (vt analoogia alusel 17. mai 2022. aasta kohtuotsus Ibercaja Banco, C-600/19, EU:C:2022:394, punkt 51).

40 Nimelt ei saa lepingutingimuste võimaliku ebaõiglase laadi tõhusa kontrolli ebasoodne tulemus olla iseenesest asjaolu, mis võiks seada kahtluse alla kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte.

41 Samuti ei tähenda käesoleva kohtuotsuse punktis 28 nimetatud asjaolud tingimata, et esimene kohtumenetlus ei suutnud tagada väidetavalt ebaõiglaste lepingutingimuste piisavat kontrolli ja järelikult kindlustada tarbijale harta artikliga 47 tagatud tõhusat kohtulikku kaitset, mida peab siiski kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus. Eelkõige peab see kohus kontrollima, et esimene kohtuotsus toimetati tarbijale nõuetekohaselt kätte koos märkega tema käsutuses olevate õiguskaitsevahendite kohta ning et puuduvad muud selle menetluse kulgemisega seotud erilised põhjused – nagu selle otsuse põhjenduse puudumine –, mis oleksid võinud takistada või pärssida tarbija tahet teostada tõhusalt oma menetlusõigusi.

42 Kõiki eeltoodud põhjendusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 artikli 7 lõiget 1 tuleb selle direktiivi kahekümne neljandat põhjendust, tõhususe põhimõtet ja harta artiklit 47 arvestades tõlgendada nii, et see ei pane riigisisesele kohtule kohustust kontrollida, ega kaupleja ja tarbija vahel sõlmitud lepingu tingimused pole ebaõiglased, kui neid tingimusi on juba kontrollinud teine riigisisene kohus, kelle lahend on omandanud seadusjõu, sealhulgas juhul, kui selles esimeses kohtus ei abistanud tarbijat advokaat, tarbija ei osalenud kohtuistungil ega kasutanud tema käsutuses olevat õiguskaitsevahendit, tingimusel et see kohtuotsus toimetati tarbijale nõuetekohaselt kätte koos märkega tema käsutuses olevate õiguskaitsevahendite kohta ning et puuduvad muud selle menetluse kulgemisega seotud erilised põhjused – nagu selle otsuse põhjenduse puudumine –, mis oleksid võinud takistada või pärssida tarbija tahet teostada tõhusalt oma menetlusõigusi.

Kohtukulud

43 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 7 lõiget 1, arvestades selle direktiivi kahekümne neljandat põhjendust, tõhususe põhimõtet ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47,

tuleb tõlgendada nii, et

see ei pane riigisisesele kohtule kohustust kontrollida, ega kaupleja ja tarbija vahel sõlmitud lepingu tingimused pole ebaõiglased, kui neid tingimusi on juba kontrollinud teine riigisisene kohus, kelle lahend on omandanud seadusjõu, sealhulgas juhul, kui selles esimeses kohtus ei abistanud tarbijat advokaat, tarbija ei osalenud kohtuistungil ega kasutanud tema käsutuses olevat õiguskaitsevahendit, tingimusel et see kohtuotsus toimetati tarbijale nõuetekohaselt kätte koos märkega tema käsutuses olevate õiguskaitsevahendite kohta ning et puuduvad muud selle menetluse kulgemisega seotud erilised põhjused – nagu selle otsuse põhjenduse puudumine –, mis oleksid võinud takistada või pärssida tarbija tahet teostada tõhusalt oma menetlusõigusi.

Allkirjad